

Knobbelzwaan in het Gooi en omstreken in 1991

Er verscheen bij de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken over het voorkomen van de Knobbelzwaan in het werkgebied van deze vogelwerkgroep een rapport van een telling in het voorjaar 1991. De vogelwerkgroep gaf eerder reeds vier rapporten uit over tellingen in haar werkgebied. De meeste Knobbelzwanen bevinden zich in het voorjaar op het Gooimeer, in het Vechtplassen-gebied en de naburige weilandgebieden en in het westelijke gedeelte van de Eempolders. De Knobbelzwanen op het Gooimeer komen er om te ruïen. Dit zijn ongeslachtsrijpe en ongepaarde exemplaren. Hoewel er veel meer donsjongen zijn geteld dan bij de eerder gehouden tellingen, blijft het gemiddeld aantal jongen per succesvol broedpaar stabiel. Daarom lijkt het er op dat de geconstateerde toename wordt veroorzaakt door beter tellen. In het voorjaar werden 522 Knobbelzwanen geteld, waaronder 73 broedparen en 220 jonge dieren.

F.H. van de Weijer: De Knobbelzwaan in het Gooi en omstreken in 1991. 15 bladzijden, 3 figuren, 9 tabellen, 2 bijlagen (1992). Uitg. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Het rapport is verkrijgbaar tegen kostprijs en verzendkosten zijnde f 6,50, dat kan worden overgemaakt op bankrekeningnummer 49.05.89.995 ten gunste van F.H. van de Weijer, Hilversum, onder vermelding van 'Knobbelzwanenrapport 1991'.

Eemvallei

In het najaar 1991 verscheen een nieuw tijdschrift 'Eemvallei', een regionaal tijdschrift over natuur en landschap van Midden-Nederland. 'Eemvallei' wordt uitgegeven door de Stichting Veldecologie Midden-Nederland. De stichting verzamelt, archiveert en publiceert over natuur en landschap in de Gelderse Vallei en aangrenzende gebieden. De huidige gegevens over de ecologie van het gebied zijn sterk verspreid. Twee provincies, een groot aantal gemeenten en een nog groter aantal organisaties en particulieren beschikken over interessante en belangrijke informatie. Ondanks de vele waarnemers zijn er betrekkelijk veel hiaten in de kennis over de ecologie van het gebied. Het werkgebied van de stichting beslaat globaal de Gelderse Vallei, Eemland, het oostelijk deel van de Utrechtse Heuvelrug, de westelijke Veluwerand en de aangrenzende randmeergebieden.

De term veldecologie geeft aan dat de stichting zich niet alleen richt op publikatie over planten en dieren. Het gaat ook over bodem, terreinvormen, geologie, water en historische geografie. Al deze factoren samen bepalen immers hoe natuur en landschap er op een bepaalde plek uitzien.

Het eerste nummer bevat artikelen van André van Keken & Wim Knol over 'Meerjarig vogelonderzoek op het landgoed Den Treek-Henschoten', van Ron Beenen over 'Rietkevers in Eem-

land', van Har Kuijpers & Jolanda van Sikkelerus over 'De Heukelumse brink' en verder kleinere artikelen over 'Heelbeen bij Wageningen', veldwaarnemingen: opzet en formulier, rubriek Veldwaarnemingen met waarnemingen van planten, paddestoelen, vlinders, libellen, sprinkhanen, kevers, amfibieën en reptielen, vogels en zoogdieren. Verder boekbesprekingen en een lijst van recent verschenen literatuur. In totaal 56 bladzijden.

De redactie bestaat uit R. Beenen, J. Renes en W. Knol (Geertjesweg 10, 6706 EC Wageningen). Het tijdschrift verschijnt twee maal per jaar. Men ontvangt het blad door zich als donateur op te geven en f 20,- (instelling f 30,-) over te maken op postgiro 3 989 504 ten name van de Stichting Veldecologie Midden-Nederland, Loon op Zand, onder vermelding van 'donatie 19..'

Tussen Lek en Linge

Ter gelegenheid van het vijftienvintig jarig bestaan van de Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden beschreven een aantal leden het heden en verleden in de unieke streek tussen Lek en Linge, waar mede dank zij deze organisatie een voor Nederland volstrekt onvergetelijk natuurgebied wordt behouden. Hier bepalen populierenbossen, grienden, boomgaarden en open weilandschappen het aanzien. De auteurs bieden onder meer inzicht in het ontstaan van het landschap en bijna verdwenen cultuurhistorische aspecten als griendcultuur, hoogstamboomgaarden, eendekooien en vinkenbaan. Vanzelfsprekend wordt ook veel aandacht besteed aan plant en dier in deze prachtige streek.

Bovendien is het boek zeer rijklijk geïllustreerd, waarbij niet alleen van hele bladzijde vullende kleurenfoto's is gebruik gemaakt, maar ook van talloze minifoto's waarvan er vele zijn die het waard zijn groter te worden afgedrukt. Aantrekkelijk zijn ook de kadertekstjes die over van alles even wat nadere uitleg aan de lezer verstrekken. Voor wie het natuurgebied, de pittoreske stadjes, dorpen en karakteristieke boerderijen wil bezoeken, zijn fiets-, wandel en autoroutes opgenomen.

Een heerlijk boek dat wij u van harte kunnen aanbevelen.

D.A. Jonkers (eindredactie): Tussen Lek en Linge. Mens en natuur in De Vijfheerenlanden. 148 bladzijden, vele kleuren- en zwartwit illustraties. Auteurs: D.A. Jonkers, D. Kerkhof, J.D. de Labije, J.P. de Leeuw, R.J. Ponsen, R. Rensel-Cornelissen, G. Streefkerk, P. Verhagen, J. Vink & C. Witkamp. (1991). Uitgeverij M & P b.v., postbus 466, 6000 AL Weert, 04950 - 36 880. Prijs f 39,90.

In het verenigingsgebouw 'De Schaapskooi' bij Schoonrewoerd houdt de Stichting Het Vogeljaar jaarlijks in de winter een bijeenkomst en het mag zich daar altijd in een zeer hartelijke ontvangst verheugen. Begrijpelijk is dus ook dat Het Vogeljaar een speciale band met de vereniging heeft gekregen.

Vogelpopulatie-onderzoek Berkheide 1990

In 1990 werden alle kavels tussen Katwijk en Wassenaarse Slag, met één uitzondering, onderzocht. Sinds 1975 wordt door de Werkgroep Berkheide in het duingebied Berkheide een vogelpopulatie-onderzoek verricht. De totale oppervlakte bedraagt bijna 1000 ha. In het verslagjaar zijn ook de resultaten van de floristische inventarisatie, die sinds 1975 is uitgevoerd, gepubliceerd. Van de hogere planten bedraagt het aantal in Nederland en in Europa actueel dan wel potentieel bedreigde plantesoorten dat in Berkheide is vastgesteld, 65 soorten, waarvan 40 soorten op de Rode Lijst staan. Als broedvogel in 1990 werden onder meer vastgesteld Dodaars, Nijlgans, Boomvalk, Patrijs, Kleine Plevier, Groene Specht, Sprinkhaanrietzanger, Bosrietzanger, Braamsluiper, Grauwe Vliegenvanger, Paapje, Roodborsttapuit, Tapuit, Gekraagde Roodstaart, Nachtegaal, Kleine Barmsijs, Bonte Vliegenvanger, Boomklever, Wielewaal, IJsvogel, Krakeend en Tafeleend. In totaal werden er 86 soorten broedend vastgesteld in 4195 territoria. Een aantal soorten is achteruitgegaan in vergelijking tot 1989.

Als nieuwe soorten werden genoteerd Zilvermeeuw, Kleine Barmsijs, Bonte Vliegenvanger, Fluitier en IJsvogel. Maar Spotvogel, Grote Lijster, Kuifmees, Goudvink en Zomertaling verdwenen daar als broedvogel. Opvallend achteruit gingen Wulp, Bosuil, Veldleeuwerik, Gekraagde Roodstaart en Kuifeend. Ook waargenomen zoogdieren werden genoteerd.

G. van Ommering, met medewerking van B.J.M. ter Haar: Vogelpopulatieonderzoek Berkheide. Jaarverslag 1990. 24 bladzijden, 12 tabellen, 2 figuren (1992). Uitg. Werkgroep Berkheide, postbus 11059, 2301 EB Leiden, 071-131 800.

Jaarverslag Flevolandschap

De Stichting Flevolandschap heeft onlangs een verslag gepubliceerd over haar oprichtingsperiode. Dit verslag bestrijkt de periode december 1986 tot januari 1991 en bestaat dus in feite uit vier jaarverslagen.

Het verslag gaat in op het belang van particuliere natuurbescherming in Flevoland en verhaalt hoe de oprichting van het Flevolandschap tot stand is gekomen. Verder geeft het een overzicht van de activiteiten op het gebied van terreinverwerving, promotie en voorlichting. Het verslag besluit met een financiële verantwoording.

Het jaarverslag is kortgeleden mondeling toegelicht op de druk bezochte jaarvergadering van het Flevolandschap in de Agora te Lelystad. Deze geanimeerde bijeenkomst liet duidelijk zien hoe het begrip natuurbescherming leeft bij de Flevolandse. Diegenen die verhinderd waren de jaarvergadering bij te wonen, maar wel geïnteresseerd zijn in het Flevolandschap kunnen het verslag van de oprichtingsperiode van de stichting kosteloos aanvragen bij telefoonnummer 03200 - 98 989 of schrijven naar onderstaand adres.

■ Flevolandschap, postbus 600, 8200 AP Lelystad.

Het Vogeljaar 40 (1992) 3

Jubileumnummer van 'Fitis'

Ter gelegenheid van het veertigjarig bestaan van de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland heeft men een speciaal nummer van 'Fitis' uitgegeven waarvan de artikelen alle een deel van de geschiedenis van de vogelwerkgroep belichten. En wel een lang artikel van 28 bladzijden over het langstlopende onderzoek van de vogelwerkgroep, het tellen van de trekvogels bij Bloemendaal aan Zee (trends en aantallen) door Hans Groot en Evert van Huijssteeden, de geschiedenis van de vogelwerkgroep door de oprichters Freek en Truus Bloem, veertig jaar excursie-anekdotes opgetekend uit de mond van Cor de Groot, de historie van de 'Fitis' en de natuurbeschermingscommissie. Bovendien een artikel ter gelegenheid van de honderdste sterfdag van Jan Pieter van Wickevoort Crommelin (1830-1891), één van de allereerste Nederlandse vogelkundigen, die vanuit zijn woonplaats Haarlem het nog ongerepte Zuid-Kennemerland als zijn belangrijkste werkgebied beschouwde, en een artikel over steppenhoeninvاسies in het werkgebied van de vogelwerkgroep. Een nummer van 62 bladzijden.

Nadere inlichtingen bij de redactie Ferdy Hieselaar, Meijerslaan 32, 2105 PB Heemstede, 923-295 777 of bij het secretariaat van de vogelwerkgroep mevrouw D. Veenendaal-Hannessen, Thorbeckelaan 31, 1981 CH Velsen-Zuid, 02550-14 362.

Broedseizoen stootvogels Noord-Nederland 1991

Door medewerkers van de Stichting Werkgroep Roofvogels Noord- en Oost-Nederland (WRNON) werd in 1991 in Groningen, Drenthe en Overijssel ruim 55.000 ha grondig geïnventariseerd op de aanwezigheid van stootvogels. Er werden veel gegevens verzameld over de broedbiologie en de vervolging.

Het broedsucces van Buizerd en Torenvalk was in 1991 duidelijker minder, de stand van de Havik bleef in het onderzoeksgebied stabiel, Wespendieven en Boomvalken zijn schaars in de noordelijke provincies. De achteruitgang van de Boomvalk in de noordelijke provincies is dramatisch te noemen. In 1991 werd een diep dieptepunt bereikt wat betreft de (clandestiene!) vervolging van stootvogels. Ruim 125 stootvogels werden in het werkgebied dood aangetroffen. Hier van zijn er 89 stuks voor onderzoek opgezonden naar het CDI te Lelystad. Tien daarvan zijn nog in onderzoek, vijftig exemplaren bleken te zijn omgekomen door vergif of door het geweer. Daarnaast is er een lijst met andere overtredingen, zoals het uitleggen van vergiftigd aas, omzagen van nestbomen, uithalen van eieren, uithalen en doden van nestjongen, zetten van klemmen en anderssoortige illegale, versturende activiteiten.

Vorig jaar zijn de betrekkingen tussen de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging en de stichting nauwer aangehaald, teneinde samen te werken bij de bestrijding van de vervolging van stootvogels. Door de werkgroep zijn inmiddels enkele lezingen verzorgd over stootvogels op bij-

eenkomen van de jagersvereniging en er is voor twee regionale jagersbladzies een stuk geschreven over stootvogelvervolgving ('It Frije Fjild', 'Het Drents Jagersblattie'). Hoewel de samenwerking tot nu toe wederzijds enkele voordelen met zich meebracht nam de vervolging niet af, integendeel zelfs. In het verslag zijn een aantal nieuwe aanwijzingen toegevoegd aan de lijst die het reeds bestaande vermoeden bevestigen dat de vervolging uit de jachtwereld afkomstig is. De hoofdstukken die de provincies Groningen, Friesland, Drenthe en Overijssel in door verschillende auteurs geschreven bijdragen, behandelen, vermelden veel interessante informatie. De bijlagen bevatten onder meer gegevens over de vervolging in Noordoost-Groningen, ringersoverzicht, onderzoeksresultaten van het CDI, knipselkrant.

In veel werkgebieden van vogelwerkgroepen in andere delen van het land vindt ook stootvogelvervolgving plaats met vaak ernstige gevolgen. Helaas wordt daar vaak te weinig aandacht aan besteed. Dit jaarverslag verdient dan ook in wijder kring te worden verspreid. Rob Bijlsma geeft aanbevelingen voor 1992 (bladzijde 38).

Willem van Manen & Maria Quist: De roofvogels in Noord-Nederland in het broedseizoen 1991. Jaarverslag 1991 van de Stichting Werkgroep Roofvogels Noord- en Oost-Nederland. 58 bladzijden, 7 bijlagen, tabellen en figuren (1992). Auteurs: H. Dekker, J. Glas, H. Holterman, A. Kalma, J. Krol, W. van Manen, J. Schipperijn, L. Tervelde. Uitgave van de Stichting Werkgroep Roofvogels Noord- en Oost-Nederland, Appelscha. Het Jaarverslag 1991 is te bestellen door overmaking van f 5,- op banknummer 57.15.09.800 van de Algemene Bank Nederland, Assen, ter attentie van WRNON, Appelscha, onder vermelding van 'Jaarverslag 1991 WRNON'.

Congres 'Verantwoord Faunabeleid' een succes

Het congres dat was georganiseerd door de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren, Koninklijke Natuurhistorische Vereniging, Stichting Kritisch Faunabeheer, Stichting Het Vogeljaar, Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie en Stichting Mondiale Alternatief was een succes. Er moesten zelfs opgaven worden geannuleerd wegens overintekening. Onder de aanwezigen waren tien vertegenwoordigers van Tweede Kamerfrakties en voorts vertegenwoordigers van het Landbouwschap, de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging, de Vereniging tot Behoud van het Veluws Hert, de Vereniging Het Reewild, de Politie Dier- en Milieubescherming, Vereniging Das en Boom, Sovon, Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (voormalig Rijksinstituut voor Natuurbeheer) en vele afgevaardigden van vogelbeschermingswachten, vogelwerkgroepen en provinciale landschappen. In de acht discussiegroepen werden onder meer 34 stellingen besproken die door de congrescommissie waren opgesteld. De zes uitgangspunten werden aan het congres voorgelegd en bij hand opsteken door de overgrote meerderheid van de congresgangers onderschreven en aanvaard.

De zes organiserende organisaties hebben inmiddels besloten hun samenwerking voort te zetten in de vorm van een Platform Verantwoord

Faunabeleid en zijn voornemens voor 1993 een vervolgcongres te organiseren.

Medewerking aan het congres te Ede werd ondermeer verleend door de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland en Vogelbescherming, Stichting Natuur en Milieu, Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (IVN), de Stichting ter Bevordering van de Zoogdierbescherming en de Zoogdierstudie in de Benelux (uitgever van 'Huid en Haar') en de Apeldoornse milieufederaties.

De zes uitgangspunten kunt u lezen in 'Het Vogeljaar' 40 (1) tegenover bladzijde 48 op de binnenzijde van het omslag. Aanstaande najaar verschijnt een volledig verslag over het congres in boekvorm. Alle deelnemers zullen dit te zijner tijd ontvangen.

Avifauna van Wageningen en wijde omgeving

Eind 1992, begin 1993 verschijnt de 'Avifauna van Wageningen en wijde omgeving' onder redactie van Wim Knol, Herman Leys & Geoske Sanders. U kunt zich nu al verzekeren van deze boeiende publicatie vol historische en actuele informatie over de vogels uit deze regio.

Het boek is verkrijgbaar tegen een speciale vóórintekeningprijs van f 27,50 (inclusief portokosten f 35,-). Alleen bestellingen met gelijktijdige overmaking van het verschuldigde bedrag worden in behandeling genomen. Giro 821 000 SNS-Bank, Wageningen, ten name van KNNV-VWG rekeningnummer 92.05.29.143 onder vermelding 'avifauna'. Het boek is een uitgave van de KNNV-Vogelwerkgroep 'Wageningen', secretariaat J.M. Gleichman, per adres Vakgroep Natuurbeheer van de Landbouw Universiteit, postbus 8080, 6700 DD Wageningen, 08370 - 82 693. Bestellingen van het boek kunnen worden opgegeven bij K. van Setten (penningmeester/ledenadministratie) Jagerskamp 23, 6706 EG Wageningen, 08370 - 20 661.

Litteratuuropgaven over uilen gezocht

Auteurs van artikelen over uilen of andere publikaties over uilen die wensen dat deze opgenomen worden in de tweede editie van 'Working Bibliography of Owls of the World', worden verzocht overdrukken te zenden aan onderstaand adres. Vanzelfsprekend kunnen ook redacties van regionale vogelbladen fotokopieën zenden met bij elk artikel duidelijke vermelding van de titel van het tijdschrift, jaargang, nummer en bladzijden. Op deze wijze blijven de verschenen artikelen voor later vastgelegd in één grote publicatie.

In 1975 gaf de National Wildlife Federation de eerste editie uit: Clark, Richard J., D.G. Smith & L.H. Kelso (1975): Working bibliography of Owls of the World: with summaries of current taxonomy and distributional status. NWF Scientific/Technical Series, No. 1. 319 bladzijden.

■ Prof. Richard J. Clark, The Owl Bibliography, c/o Department of Biology, York College of Pennsylvania, York, PA, USA, 17405 - 7199, telefoon (717) 846 - 7788.

Het Vogeljaar 40 (1992) 3